

Oljeringvirkninger

■ **OLJEAVHENGIG**. Det er ikke bare oljepengene som blir borte dersom vi avviker petroleumsnæringen, men grunnlaget for mye av vårt næringsliv.
Foto: Øyvind Hagen, Statoil

■ ■ ■ **Forskning tyder på at Norge er mer oljeavhengige enn vi tror. Et bortfall av petroleumsnæringen vil derfor ramme oss hardt.**

ØKONOMI
HILDE C. BJØRNLAND
LEIF A. THORSRUD

Den siste uken har flere tatt til orde for at petroleumsnæringen bør avvike slik at vi kan få satsset på andre ressurser. Tydeligst av dem alle er Miljøpartiet De Grønne (MDG), som mener vi bør avvike hele petroleumsnæringen så raskt som mulig. Norge har ikke behov for oljepengene, sa partiets talskvinne Hanna E. Marcussen til DN i forrige uke.

Uttalelser av denne typen bygger på en feiloppfatning. Det er ikke bare oljepengene som blir borte dersom vi avviker petroleumsnæringen, men grunnlaget for mye av vårt næringsliv. Petroleumsnæringen griper nemlig inn i alle deler av vårt samfunn, enten vi liker det eller ei.

Så hvordan påvirker oljen norsk økonomi?

I en ny forskningsstudie gjennomført av undertegnede finner vi følgende: Det er store positive ringvirkninger fra økt aktivitet i petroleumsnæringen til andre næringer. Ifølge våre beregninger er rundt 30 prosent av variasjonen i både investering og verdiskapning i fastlandsøkonomien forklart av det som skjer i petroleumsnæringen. Dette er betydelig.

En viktig grunn til at petroleumsnæringen kan ha så stor virkning på norsk økonomi, er at den direkte har bidratt til produktivtetsveksten i andre næringer.

Norsk oljeutvinning er teknologiintensiv, og det har norsk næringsliv utnyttet til sin fordel.

Man ser det i lokalmiljøer langs hele kysten. Bedrifter og personer som har fått trening og kvalitets-sikring gjennom leveranser til petroleumsvirksomheten, har også i større grad blitt i stand til å levere til andre næringer.

Men ringvirkningene til fastlandet kommer ikke bare gjennom økt aktivitet i Nordsjøen. Økt oljepris, særlig i perioden forut for finanskrisen, bidro isolert sett til en kraftig investering på sokkelen, noe som har hatt store ringvirkninger til fastlandet. Slår vi sammen produktivtetsveksten med effekten av økt oljepris, kan over 50 prosent av variasjonen i investering og 35-40 prosent av verdiskapning på fastlandet tilskrives «olje».

Og selv om det er de teknologiintensive næringer som tjener mest på dette, har vår sentraliserte lønnsstruktur bidratt til at arbeidstagere over hele Norge har fått høyere lønn.

Offentlig sektor har også fått sin del av oljerikdommen. Vi finner at offentlig forvaltning, og særlig kommuneforvaltningen, har blitt mer oljeavhengig i perioder med kraftige oljeprisøkninger. I motsetning

til næringslivet forøvrig virker det imidlertid ikke som forvaltningen har dratt nytte av produktivtetsgevinsten petroleumsnæringen har bidratt til.

Resultatet har blitt at vi har fått en stor og relativt dyr offentlig sektor.

Vår studie og våre funn skiller seg ut blant de få andre studiene av spørsmålet «Hvordan påvirker oljen norsk økonomi?». For to år siden var budskapet fra en rapport fra Statistisk sentralbyrå (SSB) at: «Det vil gå riktig så bra å omstille oss til et liv uten oljen.» Rapporten, som var bestilt av Nærings- og handelsdepartementet, konkluderte med at vi lever nesten ikke av olje i dag, derfor vil heller ikke bortfallet av oljesektoren by på de helt store makroøkonomiske utfordringer for norsk økonomi.

Dette har vært SSBs konklusjon i mange analyser, som alle har det til felles at de er basert på et bestemt modellapparat. Alle modeller har sine begrensninger, så også SSBs modeller – og våre. Men SSBs modeller er premissleverandør til utformingen av økonomisk politikk i Norge. Mangt et utvalg har lagt SSBs beregninger til grunn i sine analyser. SSBs funn er derfor ikke uten innflytelse.

Bildet vil trolig bli mer avskrekende hvis vi legger vår modell til grunn. For det første dokumenterer vi at Norge trolig er langt mer oljeavhengige enn tidligere antatt. For det andre har petroleumssektoren bidratt direkte til norsk produktivtetsvekst.

En politikk anbefaling basert på våre analyser vil derfor kunne være av en helt annen type enn dem SSB gir.

Våre funn betyr imidlertid ikke at andre hensyn, som for eksempel miljøpolitikk, bør forkastes når Norges fremtid diskuteres. Vår analyse er ikke normativ. Likevel, valgene vi fatter i dag bør være fundert på det vi vet i dag, ikke på feiloppfatninger.

Og nye varselamper blinker. Ifølge våre beregninger har de positive ringvirkningene fra oljesektoren avtatt noe de senere årene. Mens lønningene har fortsatt å øke, har produktivtetsveksten og konkurransekraften på fastlandet svekket seg. En todeling gjør seg gjeldende, der de konkurranseutsatte næringene henger etter.

Skal oljen fortsatt være en gevinst for det norske samfunn, er det her politikerne bør sette inn virkemidler som kan bedre rammevilkårene for den delen

av næringslivet som ikke boomer med oljen.

■ *Hilde C. Bjørnland, professor, og Leif Anders Thorsrud, PhD stipendiat, Institutt for samfunnsøkonomi ved Handelshøyskolen BI*

Se også side 14-15 →

FLERE INNLEGG
Side 46-48

Innlegg
T-skjorter og rettferdighet

Henning Kristoffersen

Oppgaver nok til alle

Hilde Britt Mellbye og Lars Haukaas

Likhet for loven

Linda Hofstad Helleland

Hugst vil gi mer CO₂

Bjart Holtmark

Smått og dyrt

Øyvind Kielland Asmyhr

Kvotedrømmer

Runa Haug Khoury og Janne Stene

GJESTEKOMMENTAR – ØKONOMI

STEINAR HOLDEN

ROGER BJØRNSTAD

HILDE C. BJØRNLAND

ØYSTEIN DØRUM

STEINAR JUEL

PER RICHARD JOHANSEN

DN

Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom
Underinnlegg/replik: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig: Vidar Ivarsen, tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no